

ESAD KOČAN

ONI NIJESU BROJEVI

Oni imaju imena: *Ismet Babačić, Esad Kapetanović, Iljaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifat Husović, Jusuf Rastoder, Senad Đečević, Halil Zupčević, Adem Alomerović, Tomo Buzov, Rasim Ćorić, Fikret Memović, Fevzija Zeković, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Zvezdan Zuličić.*

Bili su sasvim obični ljudi, putnici voza 671. Na zbornom mjestu zločina našli su se slučajno - svako je po jedna sudbina. "Najteže mi je kad me pitaju koliko imam djece", kaže Mujo Babačić. Njegov Ismet nema sina. Kad je otišao imao je trideset godina; u podstanarskoj sobi, poslije šest mjeseci braka, ostala je sama Sanela. Esad Kapetanović - ni punih dvadeset. U rodnu Bistricu krenuo zbog odlaska u vojsku. Valja odužiti dug državi - nagovorio ga otac. Znete li kako plaču gluhonijemi Hasib i Vera Kapetanović za svojim Esadom?

Iljaz Ličina, s važnim razlogom, te subote naumio porodici u Loznu. Ima četvoro djece, nezapošljenu suprugu - nosio je u podstanarski dom džak brašna i namirnice. Ostali su darovi u vozu. Stroga je disciplina u beogradskom "Ratku Mitroviću" - zbog neopravdanog odsustva s posla, poslije mjesec dana, radniku Iljazu Ličini dat je otkaz.

Svojima je u Bioču kod Bijelog Polja putovao Fehim Bakija. Radnika beogradskog "Planuma" čekaju troje maloljetne djece i nezapošljena supruga. Osim otkaza, rodbini je u njegovom preduzeću uručen i savjet: "Nek vam sad pomogne Alija".

U Godijevo s pruge nije stigao radnik ŽTO Beograd, Šećo Softić. Troje djece, nezapošljena supruga. Pošto se željezničar, poslije zaustavljanja voza u stanici Štrpci, nije u preciznom roku vratio da preuzme radne obaveze - izbrisan je sa spiska zapošljenih.

U beranskoj opštini, tamo visoko u Savin-Boru, nada se svom jedinom hraniocu Jusufu Rastoderu šestoro djece i teško oboljela, paralisana, supruga. Trideset dana nakon što je krenuo da ih obiđe, iz "Planuma" je odaslano rješenje o otkazu.

Bjelopoljskog taksistu Rifata Husovića ne čekaju sinovi i kćeri. Samo majka i supruga.

Senad Đečević je na put odnio čitavih svojih 17 godina.

Njih osam su državljani Crne Gore.

Najteža je bila tišina - kazivali su kasnije svjedoci. Oni koji su došli s gotovom presudom, nijesu se ni mučili da izmišljaju izgovore. Njih dvadeset odlazili su nijemo, bez otpora, bez objašnjenja, bez molbi za milost. Kao na susret sa sudbinom. U kupeima je bilo puno svijeta - samo oni su, više i od straha, morali osjetiti beskrajnu samoću. Niko nije ni pokušao da ih zaštititi. I kad je voz 671 pristigao na podgorički kolodvor, njegovi putnici su se tiho razišli kućama. Niko nije otišao pred Skupštinu, niko tražio da govori na televiziji, niko javno svjedočio, niko nije vrisnuo - nebo da čuje. Dobri ljudi su umorni od puta privilegiji da se odmire - oni, uostalom, ni ne znaju šta se u stvari desilo. Oni koji su smislili zločin sve su to, unaprijed, nepogrješivo znali. I nije bilo nimalo rizika da će njih dvadeset, što se nijesu vratili, poremetiti san potrošačima državnog TV dnevnika.

"Oteti su naši sinovi, očevi, braća - vaši sugrađani. Mi smo od toga dana u paklu. Ključ za naše izbavljenje je RIJEČ, koja je na ovim prostorima bila više od života. Ima li iko od Vas snage za spas makar sopstvene savjesti"? Samo je u moralnoj pustinji ovakav krik mogao zamesti vjetar. Zjapi praznina, a nema te RIJEČI - tri godine ovdašnje vlasti pokopavaju tajnu voza 671. Tri godine pretvaraju život u mučilište onima koji preklinju istinu o svojim najrođenijima. Tri godine podstiču neizrecivu ravnodušnost većine; da se baš svi umore i Štrpci postanu davna dosadna priča.

Samo, njih dvadeset nijesu brojke. Pamтите, oni imaju imena. Ako budu zaboravljeni, ako se pomirimo s tišinom voza 671, biće to znak da za nas nema nade.

(*Monitor*, 27. 02. 1996, spec. izdanje)